

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการตอบสนองต่อพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาบริบทของพิบัติภัยที่เกิดจากอุตสาหกรรม กรณีภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน 2) ศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ต่อพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และ 3) เสนอแนะแนวทางการจัดการพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยโดยรอบพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จำนวน 301 คน ผลการศึกษาสรุป ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องการตอบสนองต่อพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การศึกษาทั้ง 3 ข้อดังนี้

5.1.1 บริบทของพิบัติภัยที่เกิดจากอุตสาหกรรม กรณีภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารเกี่ยวกับบริบทของพิบัติภัยที่เกิดจากอุตสาหกรรม กรณีภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่า ชุมชนตำบลบ้านกลาง ถือเป็นชุมชนที่อาศัยโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยพื้นที่นี้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านกลาง ตั้งแต่ที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนเริ่มดำเนินการในปี 2528 เป็นต้นมา พบว่า ชุมชนโดยรอบได้รับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมาโดยตลอด อาทิเช่น ปี พ.ศ.2539 คนงานบริษัทอิเล็กทรอนิกส์โรเซรามิกในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เป็นโรคพิษอะลูมินาเรื้อรังและโรคพิษตะกั่วเรื้อรัง ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับสารเคมี ซึ่งอาจเกิดจากการสูดดมและการสัมผัส ปี พ.ศ. 2540 เกิดปลาตายในแม่น้ำกวง ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปล่อยน้ำเสียมาจากโรงงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัด

ลำพูน ที่ลักลอบปล่อยน้ำเสีย และของเสียจากกระบวนการผลิตลงสู่แม่น้ำ ปี พ.ศ. 2550 บริษัทลานนาโปรดักส์ จำกัด นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ประกอบกิจการผลิตวาชานี้ น้ำมันหอมระเหย ได้ปล่อยให้มีกลิ่นเหม็นจากกระบวนการผลิตมาสู่ชุมชนโดยรอบส่งผลกระทบต่อประชาชนที่สุดคมกลิ่นเหม็นระยะยาวเกิดอาการเจ็บป่วย หน้ามืด วิงเวียนศีรษะ ปี พ.ศ. 2551 เกิดไฟไหม้ในโรงงานเคซินเซกิไทยแลนด์ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ไฟได้ไหม้ห้องเก็บสารเคมีที่ใช้ในการผลิตคาบิวเรเตอร์รถจักรยานยนต์ ปี พ.ศ. 2552 กรีนพีซ ได้ดำเนินการตรวจพบสารมลพิษปนเปื้อนในตัวอย่งน้ำจากแหล่งน้ำใต้ดินของประปาหมู่บ้าน ดินนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน โดยมีสารตะกั่ว-ทองแดง สูงกว่ามาตรฐาน 4 เท่า และสังกะสีสูงกว่ามาตรฐาน 8 เท่า อาจจะส่งผลกระทบต่ออันตรายถึงชีวิต ทั้งทำลายระบบการทำงานของอวัยวะภายใน และทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้า

5.1.2 การตอบสนองของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ต่อพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายใน

การรับทราบถึงพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายอุตสาหกรรมภาคเหนือ พบว่าประชาชนที่อาศัยโดยรอบ ส่วนใหญ่เคยได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับสารเคมีรั่วไหลในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และเคยได้รับผลกระทบจากพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย เช่น มีกลิ่นเหม็นจากขยะ น้ำเสีย หรือของเสียที่ถูกปล่อยจากนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ด้านความตระหนักของประชาชนต่อสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยตระหนักว่า วัตถุอันตราย คือ สิ่งของหรือวัตถุที่มีคุณสมบัติทางเคมีหรือทางกายภาพโดยตัวของมันเอง หรือเมื่อสัมผัสกับสารอื่น (อากาศ หรือน้ำ) ทำให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ทรัพย์สินหรือต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการตอบสนองเกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตรายของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยการตอบสนองก่อนการเกิดพิบัติภัย ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมในการปฏิบัติตนขณะเกิดภัยพิบัติภัย มีการวางแผนการป้องกันเกิดพิบัติภัยไว้ล่วงหน้า การตอบสนองระหว่างการเกิดพิบัติภัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลได้อย่างถูกต้อง สามารถในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับอันตรายจากพิบัติภัยได้ และการตอบสนองหลังจากเกิดพิบัติภัย พบว่า มีการสอบสวนถึงสาเหตุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันต่อไป มีการสำรวจความเสียหาย ทั้งที่เกิดต่อบุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม และมีการประเมินผลประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันเหตุฉุกเฉิน

5.1.3 แนวทางการจัดการพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เหมาะสมกับประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

แนวทางในการจัดการกับพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ควรจัดให้มีศูนย์หรือจุดตรวจสอบสารเคมีและวัตถุอันตรายในชุมชน มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย สนับสนุนให้ชุมชนมีเครือข่ายเฝ้าระวังพิบัติภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ผู้นำชุมชนควรริเริ่ม โครงการเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก ความตระหนักและวิธีการรับมือกับพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายของชุมชน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนในการสอดส่องดูแลปัญหาเกี่ยวกับพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการตอบสนองต่อพิบัติภัย ที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ค้นพบว่า ในปัจจุบันยังคงมีประชาชนที่อาศัยโดยรอบเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ยังได้รับผลกระทบจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนอยู่ โดยได้รับผลกระทบในด้านมีกลิ่นเหม็นจากขยะ น้ำเสีย หรือของเสียที่ถูกปล่อยจากนิคมฯ มีการลักลอบนำกากของเสีย ขยะจากโรงงานมาทิ้งในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น และจากกรณีเหตุพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายล่าสุดของโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. บริษัทลานนาโปรดักส์ จำกัด นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ประกอบกิจการผลิตวาซาบิ น้ำมันหอมระเหย ได้ปล่อยให้มีกลิ่นเหม็นจากกระบวนการผลิตมาสู่ชุมชน โดยรอบส่งผลกระทบต่อประชาชนที่สูดดมกลิ่นเหม็นระยะยาวเกิดอาการเจ็บป่วยหน้ามืด วิงเวียนศีรษะ ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 เกิดไฟไหม้ในโรงงานเคซิน เซกิไทยแลนด์ นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ไฟได้ไหม้ห้องเก็บสารเคมีที่ใช้ในการผลิตคาบูเรเตอร์รถจักรยานยนต์ ส่งผลให้พนักงานบางส่วนที่ได้สูดดมควันพิษ มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน และวิงเวียนศีรษะ ซึ่งประเด็นปัญหาที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คนงานที่มีปัญหาด้านสุขภาพความปลอดภัยในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่า คนงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ยังคงประสบกับปัญหาและความเสี่ยงจากการสัมผัสกับสารเคมีที่เป็นพิษ และอุบัติเหตุจากการทำงาน ผลการศึกษาของ นงคันุช สาวะจันทร์ (2552) ที่ได้ศึกษาผลของมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อสุขภาพของประชาชนในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พบว่า มลพิษที่ประชาชนได้รับมากที่สุด คือ อากาศเป็นพิษ โรงงานปล่อยให้มีกลิ่นเหม็นจากสารเคมีไปสู่ชุมชน และมีฝุ่นละอองมาก ผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัด

ลำพูน พบว่า ประชาชน ร้อยละ 44.5 ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษบริเวณนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ หอบหืด และระบบหมุนเวียนโลหิต เช่น ปวดศีรษะ มีนชา หน้ามืด เป็นต้น

กล่าวได้ว่า พิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนในปัจจุบันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำกวัง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดลำพูน ซึ่งพบปัญหาว่า โรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน มีการลักลอบปล่อยน้ำเสีย หรือของเสียจากกระบวนการผลิต ไหลลงสู่แม่น้ำกวัง ส่งผลให้คุณภาพน้ำไม่ได้มาตรฐาน ไม่สามารถที่จะนำมาอุปโภคบริโภคได้ อีกทั้งโรงงานบางแห่งต้องการลดต้นทุนการผลิต แต่ขาดจิตสำนึกต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ไม่มีการกั้นกรอง หรือไม่มีการติดตั้งระบบกำจัดของเสียจากกระบวนการผลิตก่อนที่จะปล่อยออกมายังบรรยากาศ หรือแหล่งน้ำในชุมชน เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากความไม่เคร่งครัดของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรงกับโรงงานอุตสาหกรรม การดำเนินงานตรวจสอบโรงงานในแต่ละครั้ง เมื่อพบข้อผิดพลาดหรือปัญหาจากกระบวนการผลิตของโรงงาน หน่วยงานรัฐยังขาดการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ประกอบกับการติดตามตรวจสอบโรงงานในแต่ละครั้ง จะมีเพียงหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น จึงส่งผลให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบโรงงานที่เป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ในส่วนของความเข้มแข็งของชุมชนในการร่วมกันต่อต้าน ป้องกันและแก้ไข ปัญหาพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนนั้น ก่อนข้างมีความอ่อนแออยู่ เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กร เครือข่ายชุมชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนทำกิจกรรม โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ที่ผ่านมามีการรวมตัวกันแบบหลวมๆ คือ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็จะแจ้งให้คณะกรรมการชุมชน หรือผู้นำชุมชน เข้าร้องเรียนต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นก็จะปล่อยให้เป็นที่ของหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแทน ขณะเดียวกันการริเริ่มกำหนดโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมักจะเป็นหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ขณะที่ชุมชนยังขาดศักยภาพที่จะดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือด้วยตนเองได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวนี้ ส่งผลให้เกิดปัญหาการลักลอบปล่อยสารพิษ สารเคมีและวัตถุอันตรายจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนสู่ชุมชนโดยรอบ

สำหรับความตระหนักของประชาชนต่อสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักว่า วัตถุอันตราย คือ สิ่งของหรือวัตถุที่มีคุณสมบัติทางเคมีหรือทางกายภาพโดยตัวของมันเอง หรือเมื่อสัมผัสกับสารอื่น (อากาศ หรือน้ำ) ทำให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ ทรัพย์สินหรือต่อสิ่งแวดล้อม สารพิษ คือ สารที่มีคุณสมบัติทำลายเนื้อเยื่อของร่างกาย เช่น ปรอตอะกัว ยาฆ่าแมลง วัตถุระเบิดได้เป็นสารที่เกิดการระเบิดได้เมื่อได้รับความร้อน เปลวไฟ ถูกกระแทกหรือจุดระเบิด และสารมีพิษ เป็นสารติดเชื้อโรคที่ทำให้เกิดความระคายเคืองหรืออาการบวมต่อผิวหนัง ตา เยื่อหู และระบบทางเดินหายใจ เป็นต้น ทั้งนี้สาเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อพิบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เนื่องจาก ในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนที่อาศัยโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมประสบปัญหาจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน อย่างมาก เนื่องด้วยความไม่รู้ ไม่เข้าใจว่า ขยะหรือของเสียที่โรงงานอุตสาหกรรมนำมาทิ้งในพื้นที่สาธารณะจะมีอันตรายอย่างมากต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ได้สัมผัส หรือนำภาชนะของเสียมาใช้ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนบางคนมีอาการเจ็บป่วยจากการสัมผัสสารเคมีและวัตถุอันตรายนั้น นอกจากนี้บ่อยครั้งที่โรงงานในเขตนิคมปล่อยให้มีความชื้น กลิ่นเหม็นจากสารเคมี จากกระบวนการผลิตต่างๆ เข้ามาสู่ชุมชน ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนมีอาการป่วย เช่น มีผื่นคันตามผิวหนัง แสบจมูก ป่วยเป็นภูมิแพ้ เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามายังพื้นที่ชุมชนต่างๆ ในการให้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จากปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ทำให้ประชาชนต่างเกิดความตระหนักในปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการรวมตัวกันต่อต้าน ดำเนินการเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ซึ่งประเด็นผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2548) ที่ได้กล่าวว่า ความนึกคิด การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกมาโดยวิธีใดก็ตามล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันเริ่มสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงดังกล่าว เพราะหลังจากที่มนุษย์ได้พยายามเอาชนะสิ่งแวดล้อมด้วยการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมต่างๆ ส่งผลให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างมาก ส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมลดลง เกิดมลภาวะมากขึ้น จนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนรวม จนเริ่มมีการตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง

กล่าวได้ว่า ผลกระทบสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ที่ประชาชนได้รับนั้น ล้วนเกิดจากฝีมือของมนุษย์ด้วยกันเอง ที่ต้องการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานของสังคม โดยเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากจนเกินไป จนละเลยการจัดการดูแลโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ จนก่อผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหานี้ การที่จะแก้ไขผลกระทบสารเคมีและวัตถุอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้ประสบความสำเร็จได้ ตามแนวคิดของ สำนักเลขาธิการระหว่างองค์การด้านยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศเพื่อการลดภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations International Strategy for Disaster Reduction - UNISDR อ่างใน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548) ได้เสนอว่า การจัดการโดยอาศัยวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยบริษัท โรงงาน หรือสถานที่บริการที่ใช้วัตถุอันตราย ผลิตวัตถุอันตราย บริการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย หรือมีของเสียที่เป็นอันตราย ควรมีนโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ชัดเจนว่าจะป้องกันบุคลากร สถานที่ทำงาน ชาวบ้านที่อยู่รอบข้าง และสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยสูงสุดอย่างไร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศ และท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำข้อกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การขนส่ง และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ที่เป็นระบบขั้นตอน เช่น แนวคิดของ พงษ์กฤษณ์ เสนีวงศ์ (2541) ที่ได้แบ่งระยะของการจัดการพิบัติภัยไว้ 3 ระยะคือ ช่วงก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการผลิตและนำเข้าสารเคมีอันตรายชนิดต่าง ๆ มาใช้ในประเทศเป็นจำนวนมาก และปัญหาหนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือ การเพิ่มขึ้นของการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีและวัตถุอันตรายทั้งในกระบวนการผลิต การจัดเก็บและการขนส่งสารเคมี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมบริเวณใกล้เคียงอย่างมาก (กรมควบคุมมลพิษ, 2551) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การจัดการพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทุกฝ่ายทั้งผู้ประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พนักงาน โรงงาน ตลอดจนประชาชนที่อาศัยโดยรอบต้องร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา

5.3.1 ทราบถึงบริบทของพิบัติภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เกิดจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

5.3.2 ทราบถึงการตอบสนองของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ต่อพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

5.3.3 ผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางให้ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน มีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหามลพิษจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องหรือการจัดทำกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางการจัดการปัญหามลพิษจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เหมาะสมกับประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนนี้ ผู้ศึกษาใคร่เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับเป็นแนวทางแก่ประชาชน จะได้นำไปจัดการปัญหามลพิษจากสารเคมีและวัตถุอันตรายด้วยตัวเอง ตลอดจนหน่วยงานราชการ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ยังมีประชาชนที่อาศัยโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้รับผลกระทบจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ อยู่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเร่งรัดในการตรวจสอบกระบวนการผลิตของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนเป็นประจำ มีการเปิดเผยข้อมูลการใช้สารเคมีและวัตถุอันตรายของแต่ละโรงงานให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ประกอบกับการตรวจโรงงานแต่ละครั้ง ควรมีตัวแทนของชุมชนต่างๆ โดยรอบเข้าร่วม เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ความต้องการในการจัดการปัญหามลพิษจากสารเคมีและวัตถุอันตรายด้วยตัวเอง
2. จากผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการรายงานผลการติดตามตรวจสอบการใช้สารเคมีและวัตถุอันตรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือให้ชุมชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ดังนั้นควรมีการจัดทำหนังสือแจ้งไปยังผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนประกาศให้ลูกบ้านได้ทราบโดยทั่วกัน หรือมีการจัดทำประชาคม โดยหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดให้มีเวทีประชุม สัมมนา เพื่อร่วมกันประเมินสถานการณ์ รายงานผลการตรวจสอบโรงงาน และหาแนวทางจัดการปัญหามลพิษที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายร่วมกัน นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกชุมชนโดยรอบ จัดตั้งกลุ่ม องค์กร เครือข่ายชาวบ้าน ในการร่วมกันสอดส่องดูแลปัญหาเกี่ยวกับปัญหามลพิษที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ
3. จากผลการศึกษาพบว่า ที่ผ่านการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหามลพิษที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการเป็นหลัก ขณะที่ในส่วนของ

ชุมชนยังขาดความคิดริเริ่มในการร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ดังนี้ผู้นำชุมชน
ถือเป็นผู้มีบทบาทชี้หน้าที่สำคัญในชุมชน ควรริเริ่มโครงการเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก
และวิธีการรับมือกับพิบัติภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายของชุมชน โดยให้ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการวางแผน การเฝ้าระวัง และการป้องกันเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและชุมชน